

LAUSUNTO

23.2.2022

Lahden kaupunki
Sivistyksen palvelualue
Osallisuus ja hyvinvointi

Lausunto Lahden kaupunginvaltuuston aloitetta koskien päihdepalvelujen sijoittamista ja huumetyöryhmää

Lahden kaupunginvaltuustossa on tehty valtuustoaloite (päivätty 13.12.2021). Aloitteessa esitetään, että kaupunki selvittää yhteistyössä neuvotellen Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän (myöhemmin toimijana uusi hyvinvointialue) ja/tai muiden mahdollisten asiaan osallisten toimijoiden kanssa, tulisiko Lahden päihdepalvelut tai ainakin osa niistä sijoittaa kauemmaksi Lahden ydinkeskustasta niin kutsutun yhden luukun toimintaperiaatteen mukaisesti ja/tai tulisiko Lahden alueelle perustaa moniammatillinen huumetyöryhmä selvittämään ja kontrolloidusti toteuttamaan sekä seuraamaan toteutuneiden toimenpiteiden vaikutuksia. Aloitteessa päihteistä puhuttaessa niillä tarkoitetaan lähinnä huumausaineita ja/tai niiden korvaushoidossa käytettäviä lääkkeitä.

Lahden kaupungin sivistyksen palvelualueen osallisuus ja hyvinvointi-yksiköstä on pyydetty Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän lausuntoa asiasta 25.1.2022.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän toteaa valtuustoaloitteen johdosta seuraavaa:

Aloitteessa kuvattu Lahden katukuvan rauhattomuus ja huumeongelman laajuus on tunnistettu Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymässä. Myös Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymään on oltu yhteydessä palvelujen sijoittamiseen ja katukuvan rauhattomuuteen liittyen. Lahden katukuvan rauhattomuus heijastelee ensisijaisesti päihdeongelmien ja käytön laajuutta kaupungissa. Monialaiset tuen tarpeet näkyvät katukuvassa, mutta päihdepalvelujen asiakkaista puhuttaessa on hyvä kuitenkin huomioida myös

se, että päihderiippuvaisten joukko on hyvin heterogeeninen ryhmä. Valtaosa käyttää palveluja hyvin huomaamattomasti ja pyrkii herättämään ympäristössään mahdollisimman vähän huomiota. Hyvinvointikuntayhtymässä ei aliarvioida palvelujen sijoittamispäätösten vaikutuksia. Hyvin suunnitelluilla palvelujen sijoittamisratkaisuilla ja asianmukaisilla toimitiloilla voidaan osaltaan vähentää toimintayksikön ympäristön rauhattomuutta ja turvattomuuden kokemuksia.

Hyvinvointikuntayhtymässä on kehitetty päihdepalveluja laaja-alaisesti viime vuosien aikana. Matalan kynnyksen päihdevastaanotto (Harjun Terveys Oy:n toimintaa nykyisin) on löytänyt paikkansa osana Lahden sotekeskustoimintaa. Selviämishoitoaseman toiminta on käynnistymässä nyt keväällä. Myös asunnottomien asumispalveluja sekä päihde- ja mielenterveyskuntoutujien kotiin vietäviä palveluja on kehitetty. Jalkautuvaa ja etsivää päihdetyötä on kehitetty yhteistyössä Helsingin diakonissalaitoksen Tukialus-hankkeen kanssa. Kehittämistyö jatkuu hankkeen saatua jatkorahoituksen. Parhaillaan valmistellaan päihderiippuvaisille suunnatun päivätoimintakeskuksen perustamista Lahteen yhteistyössä Sininauhaliiton kanssa. Hyvinvointikuntayhtymässä nähdään, että päivätoimintakeskustyyppisellä ratkaisulla voidaan osaltaan vaikuttaa katukuvan rauhoittumiseen, kun päihderiippuvaisille on tarjolla jatkossa tilat, joissa oleskella ulkona tai ostoskeskuksissa oleskelun sijaan. Päivätoimintakeskuksessa tarjolla oleva palveluohjaus mahdollistaa myös väylän päihdepalveluihin.

Tehdyillä toimenpiteillä on parannettu palvelujen saatavuutta ja monipuolistettu päihderiippuvaisten palvelukanavia ja palvelupolkuja. Päihdepalvelut kiinteänä osana muuta sosiaali- ja terveydenhuoltoa edistävät kokonaisvaltaisen avun tarjoamista asiakkaille sekä erilaisten tukipalvelujen järjestämiseen liittyviä synergiaetuja. Päihdepalvelujen sijoittamisratkaisuihin on pyrittävä siihen, että palvelut ovat saavutettavissa, eikä sijoitusratkaisulla vaikeuteta palveluihin pääsyä. Palvelujen saavutettavuuden näkökulmasta päihdepalvelut on tarkoituksenmukaista sijoittaa keskustaan tai vähintään keskustan välittömään läheisyyteen. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymässä tehdään kokonaisvaltaista arviointia, kun pohditaan palvelujen sijoittamisratkaisuja. Kokonais-tarkastelussa ja sijoittamisratkaisuihin on huomioitava se, että osa Lahteen sijoitetuista päihdepalveluista palvelee koko yhtymän toiminta-alueen asukkaita. Tällaisia palveluja ovat esimerkiksi päihdepalveluista huumeiden käyttäjien terveysneuvontapiste ja opioidiriippuvaisten korvaushoito.

Valtuustoaloitteessa esitetään päihdepalvelujen keskittämistä yhden luukun toimintaperiaatteella. Kaikkien palvelujen keskittäminen samoihin tiloihin ei ole tarkoituksenmukaista. Päihdevastaanotto toimii nykyisin osana sotekeskustoimintaa, mikä tuo mukanaan monia synergiaetuja ja edistää kokonaisvaltaisen tuen tarjoamista. Myös opioidiriippuvaisten korvaushoidon sijoittamista Lahden sotekeskukseen suunnitellaan parhaillaan. Tällä parannetaan paitsi henkilöstön työturvallisuutta myös potilasturvallisuutta, koska korvaushoidon potilaiden fyysisten sekä psyykkisten sairauksien hoito on

helpommin toteutettavissa moniammatillisessa yhteistyössä. Matalan kynnyksen päivätoimintakeskustoiminnan tilat on tarkoitus sijoittaa Launeen entiselle terveysasemalle. Poissuljettua ei ole se, että huumeiden käyttäjien terveysneuvontapiste sijoitetaan myöhemmin päivätoimintakeskuksen yhteyteen.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä pitää moniammatillisen huumetyöryhmän perustamista jatkovalmistelua ja pohtimista vaativana asiana. Parhaillaan tehdään Päijät-Hämeen hyvinvointialuevalmistelua ja huumetyöryhmän perustaminen sopii luontevasti osaksi valmistelua, jossa muutoinkin tarkastellaan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyötä ja työtä tukevia yhdyspintatyön rakenteita. Jatkovalmistelussa on syytä selvittää, voidaanko huumetyöryhmälle esitettyjä tehtäviä tarkastella jo olemassa olevissa monialaisissa työryhmissä. Jatkovalmistelua tehdään tiiviissä yhteistyössä Lahden kaupungin edustajien kanssa.

Lahdessa 23.2.2022

Mika Forsberg
Toimialajohtaja, perhe- ja sosiaalipalvelut
Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä